

Role sociální práce při ochraně důstojnosti obchodovaných osob

---

Petra Kutálková
La Strada Česká republika, o.p.s.

Lichtenštejnský palác, 17.3. 2015

Struktura příspěvku

- Obchodování s lidmi a vliv politik na sociální práci
- Specifika sociální práce s obchodovanými osobami a ochrana důstojnosti člověka
- Případy z praxe (rizika ohrožení důstojnosti a podoby sociální práce)
- Malá paradigmatata sociální práce dle M. Payna jako nástroj k reflexi praxe

Obchodování s lidmi v ČR

Obchodování s lidmi lze chápat jako přepravování osob za použití nějaké formy nátlaku s cílem tyto osoby vykořisťovat.

K vykořisťování dochází:

- v sexbyznysu
- ve stavebnictví
- v lesnictví/zemědělství
- při práci v domácnosti
- v úklidových a dalších službách
- při nucené nelegální činnosti (krádeže, prodej a výroba drog) a dalších.

ČR – země původu, tranzitní i cílová ➡ klientelou LS jsou lidé z ČR i migranti a migrantky

Zkušenost s obchodováním s lidmi jako předpoklad přístupu k právům a pomoci

Trestný čin dle ust. 168 TZ

Porušování lidských práv dle mezinárodní legislativy (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, Úmluva Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi a dle další mez. dokumentů).

Práva „obětí obchodování s lidmi“

Práva „obětí obchodování s lidmi“

- „Identifikace“
  - Doba na rozmyšlenou, zda budou spolupracovat s OČTŘ
  - Ubytování
  - Lékařská péče včetně psychologické pomoci
  - Sociální poradenství a pomoc
  - Poskytování informací vč. přístupu k tlumočnickým službám
  - Přiměřená ochrana, která zahrnuje přístup k pomoci a právnímu zastoupení
  - Přístup k systémům odškodnění obětí TČ a peněžité pomoci
  - Ochrana před sekundární viktimizací
  - (re)legalizace pobytu pro osoby z tzv. třetích zemí
  - „dobrovolný návrat“
- + další práva vycházející např. z rámce zákona o sociálních službách

Přístup ke spravedlnosti a službám jako jeden z pilířů ochrany důstojnosti obchodovaných osob

Bariéry v přístupu k právům a službám, na které mají obchodované osoby nárok, narušují jejich důstojnost.

Role sociální práce:

zajišťování bezpodmínečného a „bezbariérového“ přístupu ke spravedlnosti a službám jako jednoho z pilířů ochrany důstojnosti obchodovaných osob.

Případy z praxe organizace La Strada a rizika ohrožení důstojnosti obchodovaných osob

- paní Anna – nucená k prostituci s následkem PTSP a zlomeného žebra
- absence možnosti uplatnit právo na odškodnění, sekundární viktimizace
- pan Bohdan – nucen pracovat na poli za vykořisťujících podmínek, dopraven z Bulharska, držen na ubytovně, bylo mu vyhrožováno zraněním členů rodiny – české právo v rozporu s mez. standardem

Případy z praxe organizace La Strada a rizika ohrožení důstojnosti obchodovaných osob

- paní Dana – nucená pracovat v prostituci za podmínek, které si nemohla zvolit. V průběhu poskytování soc. služby zvažovala práci v show parku – **neznalost sociální pracovnice, odsuzování rozhodnutí klientky**
- pan Nguyen – zadržán v pěstírně marihuany. Po vysvobození policií obviněn z výroby drog – **nefungující instituce identifikace „oběti obchodování s lidmi“**
- jednání soudu vůči poškozeným v kauze OSL – **nedůstojné jednání soudce vůči svědkům-poškozeným**

Sociální práce a její podoby při ochraně důstojnosti lidí

- Spolupráce s dalšími profesemi, hledání nových cest, prohlubování znalostí z oblasti práva, práce s pocity vzniklými sekundární viktimizací, provázení
- Lobování za změny systému/legislativy
- Omluva, práce s pocitem zklamání, vzdělávání personálu v oblasti hodnot organizace a jejich vlivu na podobu sociální práce
- Upozorňování na problémy v systému pomoci, úsilí o změnu institucí
- Občanská angažovanost - stížnost na chování soudce k úřadu ombudsmana a k soudu

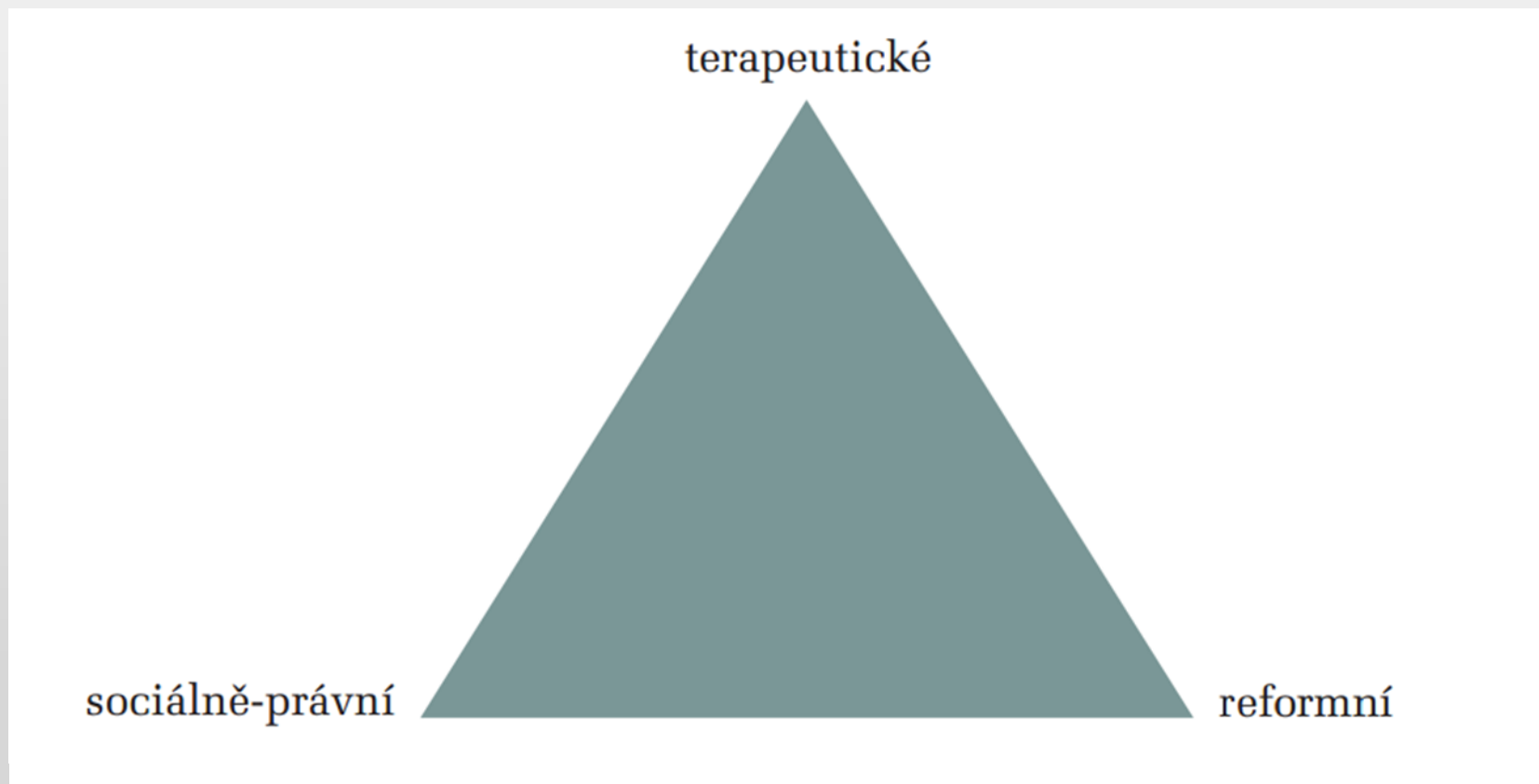
Pohledy na sociální práci dle Malcolma Payna

- „terapeutická pomoc“
  - Podpora člověka v jeho rozvoji, důraz na duševní zdraví a pohodu
  - SP jako terapeutická intervence s cílem pomoci jednotlivcům, skupinám, komunitám v zajištění psychosociální pohody
- „reforma společenského prostředí“
  - Reforma společenského prostředí; společenská rovnost v různých dimenzích (gender, věk, rasa, třída)
  - SP jako pomoc utlačované skupině: získat vliv na vlastní život
- „sociálně-právní pomoc“ (stabilizující řád)
  - Zajištění přístupu k informacím a službám
  - SP jako reakce na individuální potřeby a usilování o zlepšení systému

Dle Payne, M. (2005). *Modern Social Work Theory*. London: Palgrave MacMillan

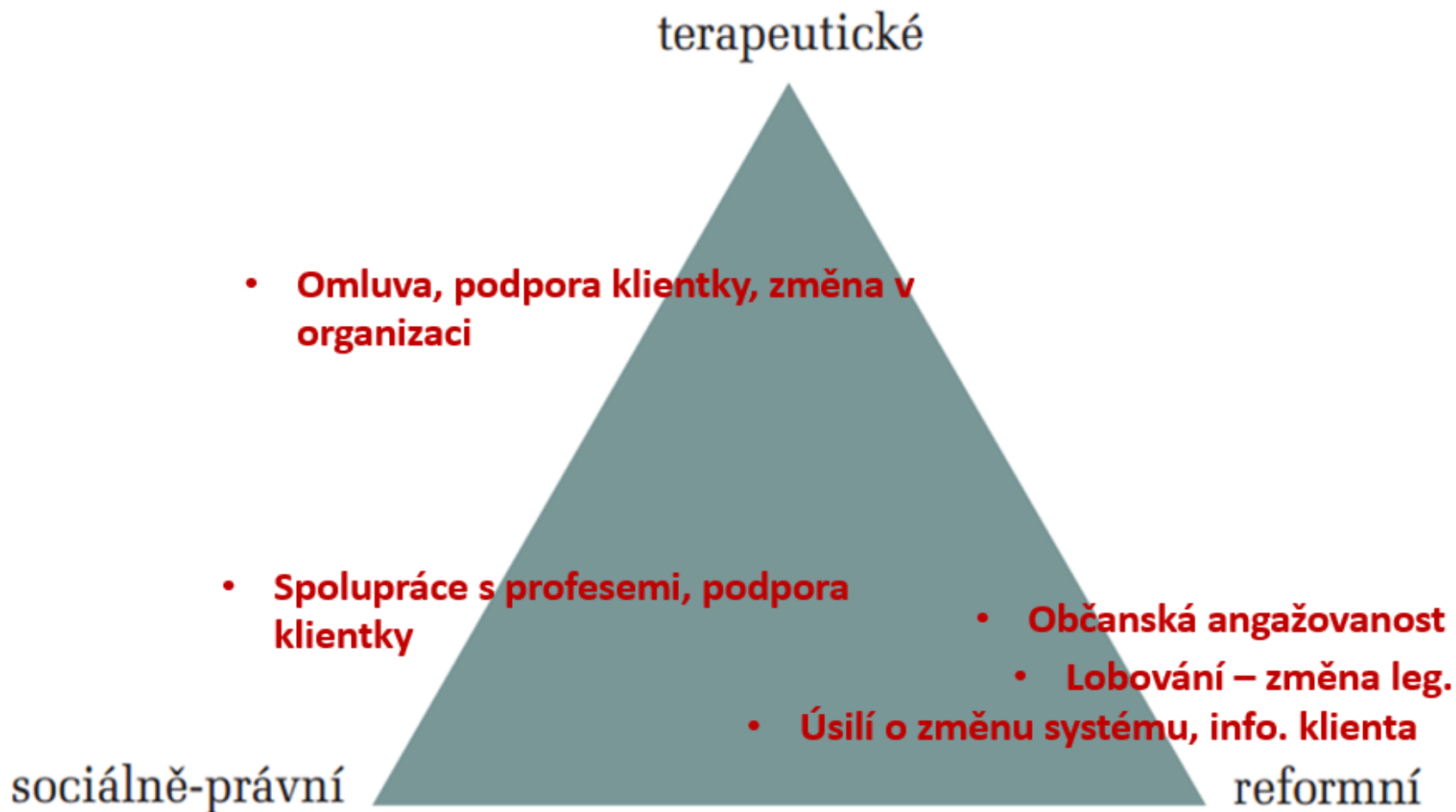
Payne, M. (2006). *What is professional social work*. Bristol: BASW (upraveno dle české literatury)

Otázky pro SP – co, proč, kam a z jakých pozic?

Dle Payne, M. (2005). *Modern Social Work Theory*. London: Palgrave MacMillan, str. 10 – upraveno

Otázky pro SP – co, proč, kam a z jakých pozic?

Role sociální práce při ochraně důstojnosti lidí

Zajišťování bezpodmínečného a „bezbariérového“ přístupu ke spravedlnosti a službám jako jednoho z pilířů ochrany důstojnosti obchodovaných osob.

Provázení klientek a klientů procesem zpracování zkušeností z nedůstojných situací způsobených systémem určeným k zajišťování spravedlnosti a pomoci.

La strada Česká republika o.p.s.

La Strada ČR * 1995

- **Poskytování sociálních služeb** obchodovaným a vykořisťovaným osobám
- **Prevence obchodování s lidmi a komerčního vykořisťování** s důrazem informování ohrožených skupin a vzdělávání odborné veřejnosti
- **Advocacy** za práva a potřeby obchodovaných a vykořisťovaných osob na národní i mezinárodní úrovni

Členkou **La Strada International** a součástí odborných networků (GAATW, PICUM a další)